

Tweedegraadslerarenopleiding

10
voor
de
leraar

Kennisbasis Spaans

versie september 2017 | ingangsdatum studiejaar 2018-2019

Voorwoord

Vanaf 2016 hebben lerarenopleiders over de volle breedte van de lerarenopleidingen in verschillende fasen met veel enthousiasme gewerkt aan de herijking van de 62 kennisbases die sinds 2008 ontwikkeld zijn. Voor u ligt het mooie resultaat van de gezamenlijke inspanningen.

De kennisbases zijn herijkt op zowel de inhoud, het niveau als de breedte van de vak kennis. Daar waar mogelijk is samenhang aangebracht tussen de kennisbases die een inhoudelijke en vakoverstijgende verwantschap kennen. De inhoud van elke kennisbasis is uiteindelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. Het resultaat is in overeenstemming met landelijke eisen.

De lerarenopleidingen kunnen tevreden terugkijken op een periode waarin zij veel hebben gediscussieerd, geschaafd en bijgesteld. Een periode waarin lerarenopleiders intensief hebben nagedacht over hun vak, de didactiek en het minimale niveau dat een startbekwame leerkracht moet beheersen. Met de inzet van zoveel betrokken mensen wordt dit eindresultaat breed gedragen.

Al deze activiteiten hebben ook nog iets anders opgeleverd. Het bracht collega's van diverse instellingen met elkaar in contact. Ze kregen gelegenheid om met vakgenoten te discussiëren en daarmee hun eigen expertise aan te scherpen. De samenwerking geeft een impuls aan de betrokkenheid van de lerarenopleiders bij de kwaliteitsverbetering en hun professionalisering.

Permanente kwaliteitszorg is essentieel voor de maatschappelijke opdracht. De kennisbases leveren daarvoor de ijkpunten aan. Het zijn geen statische documenten en blijven met enige regelmaat bijstelling nodig hebben vanwege vakinhoudelijke veranderingen, pedagogisch-didactische eisen, maatschappelijke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht. Dat houdt het gesprek over de inhoud van de lerarenopleidingen volop in leven en draagt daarmee bij aan de kwaliteitsslag die met het ontwikkelen van de kennisbases wordt beoogd.

De lerarenopleidingen weten elkaar beter te vinden en pakken uitdagingen gezamenlijk op. Hiermee dragen zij bij aan een goede opleiding voor de nieuwe generatie leraren en het onderwijs in Nederland.

Ik dank allen die hieraan hebben bijgedragen.

mr. Thom de Graaf,
voorzitter Vereniging Hogescholen

Inhoud

Voorwoord	2
1 Inleiding	4
2 Ontwikkeling kennisbases	5
2.1 Versterken kenniscomponent	5
2.2 Systeem van kennisborging	5
2.3 Ontwikkeling en herijking kennisbases	5
3 Toelichting en verantwoording kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Spaans	7
3.1 Maatschappelijke context	7
3.2 Relatie met andere kennisbases	7
3.3 Verantwoording keuzes	7
3.4 Opbouw kennisdomeinen	8
4 Beschrijving kennisdomeinen	10
5 Redactie en validering	14
5.1 Redactieteam	14
5.2 Valideringsgroep	14
Bijlage	
Uitgangspunten kennisbases	15
Colofon	18

1 Inleiding

Voor u ligt de herijkte kennisbasis van de tweedegraadslerarenopleiding Spaans. Deze kennisbasis beschrijft wat minimaal van een startbekwame leraar aan vakinhoud, vakspecifieke kennis en het bijbehorende niveau mag worden verwacht, ongeacht de instelling waar de student is opgeleid. Het afnemende scholenveld en externe inhoudelijk deskundigen hebben bijgedragen aan de validering van de inhoud van deze kennisbasis.

Deze herijkte kennisbasis is geldig met ingang van het studiejaar 2018-2019 en is in eerste instantie bedoeld voor de lerarenopleiders zelf, maar ook voor hun studenten of externe belanghebbenden.

De kennisbasis is als volgt opgebouwd:

Ontwikkeling kennisbases

In het hoofdstuk *Ontwikkeling kennisbases* is algemene informatie opgenomen over de aanleiding, ontwikkeling, inhoud en herijking van de verschillende kennisbases.

Toelichting en verantwoording

In het hoofdstuk *Toelichting en verantwoording* geeft het redactieteam van de kennisbasis een toelichting op de totstandkoming van de herijkte kennisbasis en legt het verantwoording af over de gemaakte keuzes.

Beschrijving kennisdomeinen

In het hoofdstuk *Beschrijving kennisdomeinen* zijn de vakinhoudelijke en vakdidactische (sub)domeinen opgenomen evenals het minimale niveau waarop de student de (sub)domeinen moet beheersen.

Redactie en validering

In het hoofdstuk *Redactie en validering* vindt u een overzicht van de redactie- en valideringsleden die betrokken zijn geweest bij de herijking van deze kennisbasis.

In de bijlage zijn de uitgangspunten bij het herijken van de kennisbases opgenomen.

2 Ontwikkeling kennisbases

2.1 Versterken kenniscomponent

In de eerste jaren van dit millennium stond met name de kwaliteit van de kenniscomponent van de lerarenopleidingen ter discussie. Als antwoord op de brede kritiek op de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van de lerarenopleidingen presenteerde staatssecretaris Van Bijsterveldt in 2008 de nota *Krachtig meesterschap, kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren 2008-2011*. De Vereniging Hogescholen onderschreef de opgenomen doelstellingen die gericht zijn op een hogere kwaliteit van de lerarenopleidingen. Eén onderdeel van de kwaliteitsagenda betreft de verbetering van de vakinhoudelijke kwaliteit van de lerarenopleidingen. 'Het eindniveau van de opleidingen wordt duidelijk vastgelegd. Hiertoe ontwikkelen de opleidingen in samenwerking met het afnemende veld een gezamenlijke kennisbasis, eindtermen en examens'.

2.2 Systeem van kennisborging

De gezamenlijke lerarenopleidingen hebben met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afspraken gemaakt over een systeem van borging gericht op de kenniscomponent binnen de opleiding. Gekozen is voor drie instrumenten: 1. Kennisbases 2. Landelijke kennistoetsen 3. Peer-review. De resultaten komen bottom-up en in eigen beheer met de lerarenopleider als centrale factor tot stand, maar wel met een stevig en onafhankelijk toezicht. Met als uiteindelijk doel dat elke startbekwame leerkracht minimaal dezelfde vakinhoudelijke kennis en vakspecifieke bekwaamheden heeft. Alle activiteiten voor de versterking van de kenniscomponent in lerarenopleidingen zijn ondergebracht in het programma *10voordeleraar*, onder de paraplu van de Vereniging Hogescholen. Het ministerie heeft voor de ontwikkeling en implementatie van de diverse instrumenten die *10voordeleraar* inzet om haar opdracht te verwezenlijken in de periode 2008-2017 een subsidie van € 25 miljoen beschikbaar gesteld.

2.3 Ontwikkeling en herijking kennisbases

Een kennisbasis omvat de beschrijving van de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en (vakspecifieke) vaardigheden die een student aan het eind van de opleiding moet hebben. Bij de tweedegraadslerarenopleidingen is dit verdeeld over twee kennisbases: een specifieke vakkennisbasis met bijbehorende vakdidactiek en een generieke kennisbasis. In deze laatste gaat het om de algemene pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Het kader van de kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast, maar biedt ook de individuele instelling ruimte voor een eigen profilering.

In de periode 2008-2011 hebben lerarenopleiders over de volle breedte van de hbo-lerarenopleidingen gezamenlijk de kennisbases ontwikkeld. Het afnemende scholenveld en externe inhoudelijk-deskundigen hebben bijgedragen aan de validering van de inhoud. In totaal zijn 62 kennisbases opgesteld. De opleidingen hebben, na validatie van de kennisbasis, hun onderwijsprogramma aangepast.

Vakinhoudelijke veranderingen, maatschappelijke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht maken het wenselijk dat iedere kennisbasis met enige regelmaat wordt beoordeeld op de inhoud en waar nodig wordt aangepast. Dit maakt ook deel uit van de afspraken met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In het studiejaar 2015-2016 is gestart met het herijken van de eerste kennisbases.

De kennisbases zijn door lerarenopleiders herijkt op zowel de inhoud, het niveau als de breedte van de vak kennis. Daar waar mogelijk is samenhang aangebracht tussen de kennisbases die inhoudelijk en vakoverstijgende verwantschap kennen. De inhoud van de kennisbases is uiteindelijk gevalideerd door het werkveld en door externe inhoudelijke deskundigen. Ze zijn daarmee in overeenstemming met landelijke eisen.

Het herijkingsproces is zodanig vormgegeven dat iedereen die betrokken is bij een vak of opleiding gevraagd of ongevraagd mee kon denken zodat er een breed draagvlak ontstaat. De kennisbasis is een weerslag van wat de lerarenopleidingen, het afnemende werkveld en het specifieke wetenschapsgebied verwacht aan inhoud en niveau van een startbekwame leraar.

Een kerngroep met lerarenopleiders van de verschillende instellingen is gestart met het inventariseren van de herijkingswensen. Deze wensen zijn samengesteld op basis van ideeën, wensen en ontwikkelingen die effect hebben op de nodige vak- en vakdidactische kennis van de aankomende leraar. De kerngroepen hebben als legitimatie collega-docenten uit de eigen instelling, de landelijke vakoverleggen, de constructieteams van de landelijke kennistoetsen en/of de peer-reviewgroepen, studenten en alumni geconsulteerd. De ervaring met de implementatie van de bestaande versie van de kennisbasis is hierbij een belangrijk referentiepunt geweest.

De herijkingswensen zijn vervolgens getoetst aan de laatste wetenschappelijke inzichten binnen het vak, aan de ontwikkelingen in het werkveld en aan veranderingen op het gebied van beleid. Het definitieve herijkingsvoorstel is vastgesteld door een vaststellingscommissie waarin onder andere het landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen (ADEF) en het afnemende werkveld is vertegenwoordigd. Hun specifieke taak was erop toe te zien dat de vastgestelde procedure juist is gevolgd. Zo hebben ze bijvoorbeeld bekeken of alle belanghebbenden afdoende zijn gehoord en of de gemaakte keuzes voldoende zijn toegelicht.

De schrijfgroep is na vaststelling van het herijkingsvoorstel door de vaststellingscommissie aan de slag gegaan met het herschrijven van de kennisbasis. Onder leiding van het landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen (ADEF) is het opgeleverde concept gevalideerd door vertegenwoordigers van het werkveld, van de wetenschap en van eventuele vakverenigingen. Voor een aantal kennisbases is ook het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling (SLO) geraadpleegd. Na verwerking van de opmerkingen zijn de herijkte kennisbases met een positief advies van het landelijk directeurenoverleg door de *Stuurgroep lerarenopleidingen* vastgesteld.

3 Toelichting en verantwoording kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Spaans

3.1 Maatschappelijke context

De kennisbasis voor de tweedegraadslerarenopleiding Spaans beschrijft de kennis van het vak en van de vakdidactiek die leraren Spaans nodig hebben om bekwaam verklaard te worden en om verantwoord en adequaat vakonderwijs in het (v)mbo en de onderbouw van het havo/vwo te kunnen verzorgen. De term *kennis* wordt hier opgevat als een verzamelbegrip voor theoretische, methodische en praktische kennis, dus zowel kennis als vaardigheden.

Het doel van de kennisbasis is te komen tot een landelijke minimumnorm voor de vakkennis en de beheersing van de vakdidactiek op tweedegraadsniveau. Elke instelling heeft daarbinnen de vrijheid om zich te profileren door onderwerpen uit de kennisbasis een meer of minder prominente rol in het curriculum te geven en door doelstellingen na te streven die niet in de kennisbasis zijn opgenomen.

3.2 Relatie met andere kennisbases

Het curriculum van de tweedegraadslerarenopleiding Spaans is gebaseerd op twee kennisbases die samen het fundament voor goed leraarschap vormen. Naast de hier beschreven vakspecifieke kennisbasis Spaans is in de generieke kennisbasis voor de tweedegraadslerarenopleidingen de conceptuele kennis vastgelegd die de startbekwame docent aan het einde van de opleiding moet hebben. Het gaat specifiek om 'het weten' met betrekking tot het leren en het zich verder kunnen ontwikkelen in het beroep van leraar: het meesterschap van de docent.

In het herijkingsproces van de kennisbasis heeft er meerdere keren afstemming met de schrijfgroepen van de andere talen plaatsgevonden, met name over de domeinen 1. *Taalvaardigheden*, 4. *Vakdidactiek* en 5. *(Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied*.

Deze vakspecifieke kennisbasis zorgt, daar waar dat van toepassing is, ook voor doorlopende leerlijnen. Hier geldt dat specifiek voor de kennisbasis van de vakmaster Spaans.

3.3 Verantwoording keuzes

In 2009 is de eerste kennisbasis Spaans voor de tweedegraadslerarenopleidingen van kracht geworden. In 2015 is opdracht gegeven tot herijking om het geheel vanwege landelijke en politieke ontwikkelingen te actualiseren. Hierbij speelde het belang mee van een verheldering van inhoud, structuur en doelbeschrijvingen. Daarnaast was de opdracht om te komen tot meer samenhang en afstemming met de andere talen, en rekening te houden met de structuur van de kennisbasis voor de vakmaster. Na voorwerk door een kerngroep heeft de schrijfgroep de kennisbasis uiteindelijk herschreven.

Behalve de afstemming met de schrijfgroepen van de andere talen heeft een hoogleraar *Didactiek* van de vreemde talen alle kennisbases moderne vreemde talen (mvt) van feedback voorzien.

3.4 Opbouw kennisdomeinen

De kennisbasis beschrijft de vakkennis in de volgende domeinen en subdomeinen:

Domein 1: Taalvaardigheden	
1.1	Luistervaardigheid
1.2	Leesvaardigheid
1.3	Spreek- en gespreksvaardigheid
1.4	Schrijfvaardigheid
Domein 2: Taalkunde	
2.1	Algemene en toegepaste taalkunde
Domein 3: Cultuur en literatuur	
3.1	Hedendaagse samenleving en cultuur
3.2	Geschiedenis
3.3	Literatuur
Domein 4: Vakdidactiek	
4.1	Visie op taalleren, eindtermen en op de doorlopende leerlijnen avo en bve
4.2	Ontwikkeling en uitvoering van onderwijs
4.3	Toetsing en beoordeling
4.4	Didactiek van doeltaalgebruik
4.5	Taalbeleid, meertaligheid en internationalisering
Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied	
5.1	Actuele ontwikkelingen in de didactiek vreemdetalenonderwijs
5.2	Vakdidactisch onderzoek

Het spreekt voor zich dat een goede docent in een van de moderne vreemde talen allereerst zelf zeer vaardig moet zijn met het gebruik van de taal. Dat is de basis van zijn onderwijs. De wetgever heeft immers vastgelegd dat het talenonderwijs in Nederland in de eerste plaats vaardighedenonderwijs is. Ons land volgt daarmee Europese afspraken voor alle talen in Europa. Die afspraken hebben geleid tot een beschrijving van verschillende niveaus van taalbeheersing: het Europees Referentiekader (ERK, gemeenschappelijk Europees referentiekader voor talen). Daarom is het domein Taalvaardigheden op de eerste plaats gezet.

Domein 1: Taalvaardigheden

Het domein Taalvaardigheden bestaat uit lezen, luisteren, spreken (gespreks- en spreekvaardigheid) en schrijven. Voor docenten Spaans geldt een realistisch minimumniveau voor de productieve vaardigheden. Dat niveau ligt tussen B2 en C1. De kennisbasis Spaans heeft de taalprofielen van het niveau B2 als uitgangspunt genomen omdat er binnen het ERK geen niveau tussen B2 en C1 gedefinieerd is.

Om het eindniveau van de opleiding te objectiveren is gekozen voor de externe internationale toetsen die worden aangeboden door het Instituto Cervantes. De studenten moeten het Diploma de Español como Lengua Extranjera (DELE) behalen door voor alle vaardigheden een voldoende te scoren.

Domein 2: Taalkunde

Het domein Taalkunde bestaat uit algemene en toegepaste taalkunde. Binnen dit domein wordt aandacht besteed aan grammatica, fonetiek, fonologie en uitspraak, syntaxis, semantiek, morfologie, orthografie en aan taalvariatie.

Domein 3: Cultuur en literatuur

De uitwerking van het domein Cultuur en literatuur is als volgt:

1. Hedendaagse samenleving en cultuur
2. Geschiedenis
3. Literatuur

Binnen dit domein komen de volgende aspecten aan bod: actualiteit, geografie, maatschappelijk belangrijke instanties, kunst, interculturaliteit, geschiedenis en (jeugd)literatuur.

Domein 4: Vakdidactiek

De uitwerking van het domein Vakdidactiek is als volgt:

1. Visie op taalleren, eindtermen en doorlopende leerlijnen algemeen vormend onderwijs (avo) en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve)
2. Ontwikkeling, uitvoering en van onderwijs
3. Toetsing en beoordeling
4. Didactiek van doeltaalgebruik
5. Taalbeleid, meertaligheid en internationalisering.

Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied

De uitwerking van het domein is als volgt:

1. Actuele ontwikkelingen in de didactiek vreemdetalenonderwijs (vto)
2. Vakdidactisch onderzoek

Buitenlandverblijf noodzakelijk

Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe 'doeltaal is voertaal' alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleidingsperiode te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Spaanstalig land noodzakelijk. Dit kan in de vorm van een stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van excursies.

4 Beschrijving kennisdomeinen

Domein 1: Taalvaardigheden	
<i>De student beheerst de taalvaardigheden van het vak op het beschreven beheersingsniveau conform het Europees Referentiekader (ERK). Voor alle onderdelen geldt het B2-niveau, aan te tonen middels Diplomas de Español como Lengua Extranjera (DELE) (Instituto Cervantes).</i>	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 1.1: Luistervaardigheid	
1.1.1 Luistervaardigheid betreft bekwaamheden als: een beschrijving kunnen volgen, gevoelens en meningen begrijpen en waarderen, inhoud kunnen interpreteren en beoordelen of een uitleg volgen. Het doorzien van de strategie, voorzien van passende feedback en vragen stellen (actief luisteren) is hierbij van belang.	1.1.1 De student beheerst de luistervaardigheid van het Spaans op het niveau B2 van het ERK.
Subdomein 1.2: Leesvaardigheid	
1.1.2 Leesvaardigheid betreft het analyseren en interpreteren, beoordelen en samenvatten van teksten. Het onderscheiden van hoofd- en bijzaken en gericht naar informatie moeten zoeken zijn daarbij belangrijk.	1.1.2 De student beheerst de leesvaardigheid van het Spaans op het niveau B2 van het ERK.
Subdomein 1.3: Spreek- en gespreksvaardigheid	
1.1.3 Spreek- en gespreksvaardigheid betreft woordenschat en woordgebruik, grammaticale correctheid, interactie (hoe actief is de deelname aan het gesprek?), vloeiendheid en coherentie (hoe samenhangend is het betoog?), en de uitspraak.	1.1.3 De student beheerst de spreek- en gespreksvaardigheid van het Spaans op het niveau B2 van het ERK.
Subdomein 1.4: Schrijfvaardigheid	
1.1.4 Schrijfvaardigheid betreft het voor de doelgroep duidelijke en goed gestructureerde teksten maken over diverse onderwerpen waarbij informatie en argumenten uit verschillende bronnen worden gebruikt.	1.1.4 De student beheerst de schrijfvaardigheid van het Spaans op het niveau B2 van het ERK.

Domein 2: Taalkunde	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 2.1: Algemene en toegepaste taalkunde	
2.11 Begrippen uit de algemene en toegepaste taalwetenschap zoals:	2.11.1 De student analyseert taaluitingen met behulp van begrippen uit de algemene en toegepaste taalwetenschap.
	2.11.2 De student kent de belangrijkste begrippen, inhoud en theorieën met betrekking tot (vreemde/tweede-taalverwerving en kan deze begrippen gebruiken bij het analyseren en het bespreken van taaluitingen van het eigen leerproces.
Grammatica	2.11.3 De student gebruikt de regels van de Spaanse grammatica met inbegrip van de taalkundige en redkundige ontleding.
Fonetiek, fonologie en uitspraak	2.11.4 De student legt uit, vat samen en past de basisbegrippen uit de fonetiek en fonologie toe.
	2.11.5 De student beschrijft en produceert de voor het Spaans typerende uitspraakverschijnselen.
Syntaxis	2.11.6 De student legt uit, vat samen en past basisbegrippen en -inhoud uit de syntaxis toe met inbegrip van de taalkundige en redkundige ontleding.
Semantiek	2.11.7 De student legt uit, vat samen en past basisbegrippen en -inhoud uit de semantiek toe.
Morfologie	2.11.8 De student legt uit, vat samen en past de basisbegrippen en -inhoud uit de morfologie toe.
Orthografie	2.11.9 De student legt uit, vat samen en past de basisbegrippen en -inhoud uit de orthografie toe.
Taalvariatie	2.11.10 De student onderscheidt de belangrijkste taalvariëteiten en dialecten van Spanje en de Spaanstalige landen op het Amerikaanse continent en beschrijft de verschillen in taalvariëteiten met gebruik van taalkundige begrippen.

Domein 3: Cultuur en literatuur	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 3.1: Hedendaagse samenleving en cultuur	
3.1.1 Basiskennis van actualiteit	3.1.1.1 De student benoemt recente onderwerpen van maatschappelijk belang in Spanje en Spaanstalige landen op het Amerikaanse continent en plaatst deze in hun historische context.
3.1.2 Basiskennis van geografie	3.1.2.1 De student reproduceert de belangrijkste topografische plaatsen en begrippen en beschrijft de belangrijkste kenmerken van de sociale en fysische geografie van Spanje en Spaans Amerika.
3.1.3 Basiskennis van overheidsinstellingen en maatschappelijk belangrijke instanties, en hun werking	3.1.3.1 De student benoemt de belangrijkste overheidsinstellingen en maatschappelijk belangrijke instanties zoals het onderwijs, de media en het politieke stelsel, en hun werking.
3.1.4 Basiskennis van kunst	3.1.4.1 De student benoemt de belangrijkste personen in en genres in de hedendaagse film, muziek, architectuur, beeldende kunst uit Spanje en Spaans Amerikaanse landen.
3.1.5 Basiskennis van interculturaliteit	3.1.5.1 De student benoemt de verschillen tussen de Spaanstalige culturen en contrasteert deze met de Nederlandse cultuur.
Subdomein 3.2: Geschiedenis	
3.2.1 Basiskennis van de belangrijkste historische gebeurtenissen, figuren en perioden van Spanje en Spaans Amerika	3.2.1.1 De student plaatst de belangrijkste gebeurtenissen, figuren en perioden uit de geschiedenis van de Spaanssprekende landen in hun historische context en op een tijdlijn, en legt verbanden.
Subdomein 3.3: Literatuur	
3.3.1 Basiskennis van de hoogtepunten uit de Spaanstalige letterkunde en de belangrijkste literaire stromingen en recente (jeugd)literatuur	3.3.1.1 De student benoemt de hoogtepunten uit de Spaanstalige letterkunde en belangrijkste literaire stromingen en recente (jeugd)literatuur. Hij plaatst deze teksten en auteurs in hun (cultuur-)historische context en analyseert verschillende soorten literaire teksten.

Domein 4: Vakdidactiek	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 4.1: Visie op taalleren, eindtermen en op de doorlopende leerlijnen avo en bve	
4.1.1 Theorieën, concepten	4.1.1.1 De student beschrijft de meest relevante theorieën over vreemdetaalverwerving en vat deze samen.
	4.1.1.2 De student beschrijft de belangrijkste theorieën en begrippen met betrekking tot didactiek van de taalvaardigheden, deelvaardigheden en cultuurdidactiek en vat deze samen.
	4.1.1.3 De student heeft een onderbouwde visie op taalleren in het vreemdetalenonderwijs en natuurlijke vreemdetaalverwerving en kan deze koppelen aan inzichten uit ELE-theorieën (<i>Español como Lengua Extranjera</i> - Spaans als vreemde taal).
4.1.2 Doorlopende leerlijnen tussen onderwijstypes po-vo-mbo	4.1.2.1 De student kent de positie van het vak in het po, vo en mbo, geeft vorm aan een doorlopende leerlijn en zorgt voor een adequate aansluiting van voorafgaand- en vervolgonderwijs.
4.1.3 ERK, kerndoelen, exameneisen, moderne vreemde talen in beroepskwalificaties	4.1.3.1 De student herkent en omschrijft de niveaus van het ERK en past deze kennis toe in het tweedegraadsgebied.
	4.1.3.2 De student herkent en beschrijft leerdoelen, eindtermen, exameneisen en beroepskwalificaties en kan de inhoud van het vak Spaans hieraan relateren.
	4.1.3.3 De student herkent en beschrijft internationaal erkende examens Spaans als vreemde taal (in het bijzonder DELE-examens).
4.1.4 Plaats van Spaans binnen schoolcurricula/vak-overstijgend mvt-onderwijs	4.1.4.1 De student identificeert de positie en de status van het vak Spaans in het curriculum van het reguliere onderwijs.
4.1.5 Kennisbronnen en leergangen, analyse en ordening	4.1.5.1 De student kent de meest gebruikte leergangen voor vo en mbo.
	4.1.5.2 De student kent relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning.
	4.1.5.3 De student beschrijft de principes van leerstofselectie en leerstofordening.
	4.1.5.4 De student analyseert leergangen doelgroepgericht aan de hand van criteria uit de literatuur.
Subdomein 4.2: Ontwikkeling en uitvoering van onderwijs	
4.2.1 Methoden en Methodieken	4.2.1.1 De student maakt gebruik van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de receptieve en productieve taalvaardigheden.
	4.2.1.2 De student maakt gebruik van relevante oefen- en werkvormen voor deelvaardigheden.
	4.2.1.3 De student begeleidt leerlingen bij het zich eigen maken van een correcte uitspraak en intonatie.
	4.2.1.4 De student begeleidt leerlingen bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiksstrategieën.
	4.2.1.5 De student begeleidt leerlingen bij het ontwikkelen van socioculturele kennis en interculturele competentie.
	4.2.1.6 De student zet fictie in het onderwijs in als middel ter vergroting van de taalvaardigheid en culturele competentie.
4.2.2 Differentiatie	4.2.2.1 De student stemt instructie en werkvormen af op de leerdoelen, -voorkeuren, -strategieën en taalniveaus en doelgroepen (vo, bo).
4.2.3 Leermaterialen en ict	4.2.3.1 De student ontwikkelt methode-onafhankelijk materiaal en verantwoordt zijn keuzes.
	4.2.3.2 De student ontwikkelt lessenseries en projecten afgestemd op leerdoelen en doelgroep.
	4.2.3.3 De student evalueert lessen en lessenseries en past deze op grond daarvan aan.
	4.2.3.4 De student past ict als leermiddel toe.
	4.2.3.5 De student didactiseert authentiek materiaal voor verschillende doelen.
Subdomein 4.3: Toetsing en beoordeling	
4.3.1 Theorieën en concepten met betrekking tot de toetsing van moderne vreemde talen	4.3.1.1 De student kent de mogelijkheden voor toetsing van taalvaardigheden en deelvaardigheden rekening houdend met ERK, eindtermen en kwalificatie-eisen.
	4.3.1.2 De student kan zijn opvattingen ten aanzien van toetsing en beoordeling vanuit de literatuur onderbouwen.
4.3.2 Toetsprogramma en toetsvormen	4.3.2.1 De student ontwerpt de formatieve en summatieve toetsing op basis van de eindtermen/kwalificatie-eisen.
	4.3.2.2 De student maakt een toetsmatrijs op basis van een toetsanalyse.
	4.3.2.3 De student zet effectief vormen van feedback in gerelateerd aan mvt-onderwijs.
4.3.3 Beoordelingscriteria	4.3.3.1 De student kan de progressie van leerlingen met gebruik van ERK-cando-statements meten, analyseren en beoordelen.

Domein 4: Vakdidactiek		Vervolg
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	
Subdomein 4.4: Didactiek van doeltaalgebruik		
4.41 Toepassing en belang	4.4.1.1	De student kan keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik vanuit de literatuur (taalverwervingstheorieën) onderbouwen.
	4.4.1.2	De student beschrijft het belang van het gebruik van de doeltaal als communicatiemiddel in de klas.
	4.4.1.3	De student past de doeltaal toe in zijn eigen onderwijspraktijk (onder andere klassentaal).
Subdomein 4.5: Taalbeleid, meertaligheid en internationalisering		
4.51 Gericht op ervaringen opdoen, beeldvorming, belang	4.5.1.1	De student beargumenteert vanuit eigen ervaring en raadpleging van de literatuur het belang van interculturaliteit en internationalisering.
	4.5.1.2	De student beschrijft de beeldvorming over (de cultuur van) de doeltaallanden.
	4.5.1.3	De student verwoordt het belang van het vak voor opleiding, beroep en maatschappij.
	4.5.1.4	De student benoemt de didactische principes van tweetalig onderwijs (CLIL/immersion).
4.5.2 Meertaligheid	4.5.2.1	De student gebruikt effectief de taalcompetenties van (meertalige) leerlingen met betrekking tot andere talen/ kennis van andere talen bij leerlingen in het leerproces.
4.5.3 Internationalisering: contacten, organiseren, instellingen	4.5.3.1	De student beschrijft internationaliseringprogramma's en herkent de mogelijkheden om internationale contacten te integreren in de lespraktijk.

Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied		
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	
Subdomein 5.1: Actuele ontwikkelingen in de didactiek vreemdetalenonderwijs		
5.1.1 Kennisbronnen en actuele ontwikkelingen	5.1.1.1	De student kent vakgerichte verenigingen, uitgaven, vakbladen en andere bronnen voor docenten Spaans om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen.
	5.1.1.2	De student is via vakliteratuur en gepubliceerd onderzoek, op de hoogte van de actuele ontwikkelingen in de mvt-didactiek.
Subdomein 5.2: Vakdidactisch onderzoek		
5.2.1 Voorbereiden en uitvoeren van vakdidactisch onderzoek	5.2.1.1	De student kan (vakdidactisch) onderzoek, gerelateerd aan de eigen lespraktijk, uitvoeren en hierover verslag uitbrengen.

5 Redactie en validering

5.1 Redactieteam

Naam	Hogeschool
Mevrouw drs. A.S. (Ana) Llamazares Carballo	Hogeschool Utrecht
Mevrouw drs. T.M. (Mariska) Dinkelman	Hogeschool Utrecht
Mevrouw M.C.A. (Maaïke) Bremmers-Geenen MA	Fontys

5.2 Valideringsgroep

Naam	Functie
De heer drs. J. M. (Juan) Espinola Vázquez	Vakdidacticus Spaans, ICLON, lerarenopleiding Universiteit Leiden
Mevrouw B. (Blanca) Cano González MA	<ul style="list-style-type: none"> Vice-voorzitter vakvereniging en voorzitter sectie Spaans, Vereniging Leraren in Levende Talen Docente Spaans voortgezet onderwijs, Comenius College in Capelle aan de IJssel
Mevrouw A.M. (Mayke) Beuming BEd	Docente Spaans mbo, Summacollege in Eindhoven

Bijlage

Uitgangspunten kennisbases

Er zijn tussen de instellingen afspraken gemaakt over de vormgeving van de kennisbases. Alle kennisbases zijn opgezet volgens een vaste grondindeling waardoor ze onderling redelijk goed vergelijkbaar zijn. Hieronder is een aantal van deze uitgangspunten te lezen.

Minimale kennis

De kennisbases beschrijven voor alle opleidingen c.q. vakgebieden de minimaal noodzakelijke kennis die de student aan het einde van zijn opleiding moet hebben. Naar analogie van de termen zoals het SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling) gebruikt, is een kennisbasis een 'richtinggevend inhoudelijk kader voor wat studenten minimaal moeten kennen aan vakinhouden en moeten beheersen aan (vak)specifieke vaardigheden'.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen kennis van het 'schoolvak' en kennis van de 'vakdiscipline en de daarbij behorende specifieke vaardigheden'. Kennis moet daarbij worden opgevat als 'het geheel van beheersingsniveaus dat van een startbekwame leraar mag worden verwacht' en dus niet alleen feiten-reproductie (taxonomie van Bloom) of feitelijke kennis (taxonomie van Romiszowski). Kennis omvat daarom ook de vakspecifieke vaardigheden van de startbekwame leraar.

Vakkennis, vakdidactiek en pedagogisch-didactische bekwaamheden

De beroepskennis van leraren heeft wortels in twee wetenschappelijke domeinen. In de eerste plaats in het domein van het vak (vakkennisbasis), en in de tweede plaats in de kennis over leren en onderwijzen in het algemeen (de generieke kennisbasis) en het desbetreffende vak in het bijzonder (vakdidactiek). De kennisbasis omvat de beschrijving van de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en (vakspecifieke) vaardigheden die een student moet hebben. Het geheel van vakkennisbasis en generieke kennisbasis vormt de integrale 'body of knowledge and skills' die van een startbekwame leraar minimaal mag worden verwacht. Deze vormt tevens de basis van de bekwaamheidseisen zoals vastgelegd in het beroepsregister leraar. Binnen de profileringsruimte van elke instelling kan daarnaast nog verdere (inhoudelijke) verdieping en/of verbreding worden aangebracht.

Samenhangende en doorgaande leerlijnen

Het Nederlandse onderwijsbestel kent een structuur van naast elkaar opererende en elkaar opvolgende (doorgaande) leerlijnen. Per onderwijssoort (of soorten) wordt van een leraar een bepaalde wettelijke bevoegdheid/benoembaarheid verlangd. Door de overgangen in het onderwijs krijgt de lerende vaak te maken met andere onderwijsvormen en met leraren die anders zijn opgeleid. Om in elk geval de onderwijsinhoud tussen deze onderwijssoorten op elkaar af te stemmen en op elkaar aan te laten sluiten wordt ervoor gezorgd dat parallelle en doorgaande leerlijnen in de kennisbases, daar waar dat van toepassing is, herkenbaar zijn.

De leerlijn van 4 tot 18 jaar werkt de doelstellingen van het onderwijs uit in concepten¹ voor de hele leerlijn: vanaf basisonderwijs naar onderbouw vmbo en havo/vwo, bovenbouw vmbo (uitgewerkt naar leerwegen en sectoren), bovenbouw havo en bovenbouw vwo.

Deze concepten zijn evenzeer van belang voor studenten in het hbo die zich voorbereiden op het geven van onderwijs aan deze leerlingen (studenten). Door vanuit die gedachte de leerlijn 4-18 jaar uit te bouwen tot 22 jaar zouden de aankomende leraren goed op hun toekomstige beroep voorbereid moeten zijn. De leraar in de onderbouw moet daarbij, voortbouwend op wat in het basis-onderwijs is aangeboden, zijn leerlingen verder opleiden en voorbereiden op zijn profiel- en vakkenkeuze in de bovenbouw. En hij moet samen met de collega's die in de bovenbouw lesgeven, het onderwijsprogramma van zijn instelling ontwerpen en (gedeeltelijk) uitvoeren. De docent (vakmaster) in de bovenbouw moet zijn leerlingen goed voorbereiden op het vervolgonderwijs bij andere hbo- en universitaire opleidingen. De uitbreiding van de leerlijn tot 22 jaar is dus vanuit zowel bovenstaand standpunt als vanuit het standpunt van Dublin-descriptor 1 (de kennis moet die van het daaraan voorafgaande onderwijs overstijgen) noodzakelijk. De aankomende docent kan alleen dan vanuit een breder en dieper inzicht de vakinhoud vertalen naar goed onderwijs.

Niveau

NLQF, Dublin-descriptoren en de hbo-kwalificaties beschrijven het hbo-niveau (bachelor, master) op algemeen niveau; de bekwaamheidseisen van het lerarenregister beschrijven de specifieke beroepskennis van de leraar.

De lerarenopleidingen leveren startbekwame docenten af op hbo-bachelorniveau (NLQF-6) of hbo-masterniveau (NLQF-7 niveau). Dit betekent dat een startbekwame docent, conform de Dublin-descriptoren en de algemene hbo-kwalificaties die ook het noodzakelijke niveau beschrijven van de afgestudeerde hbo-er, een brede kennis moet hebben van in elk geval het vakgebied waarin hij les gaat geven. Ook moet hij boven de stof van dat vakgebied staan. In de huidige inrichting van het onderwijs betekent dit dat ook aandacht moet worden besteed aan de verwante of aanpalende vakken van het vakgebied waarin later wordt lesgegeven. Voor de leraar in het (v)mbo betekent het dat hij de beroepsgerichte toepassingen (en de ontwikkelingen) van het vak, de beroepstaal en de beroepsgroep 'kent'.

NB *Tijdens zijn loopbaan moet de leraar zijn kennis en vaardigheden, zowel op het gebied van zijn vak als van het ambt van leraar, via bij- en nascholing op peil houden. Datgene wat daarvoor nodig is wordt door de afgestudeerde, samen met zijn werkgever en in voorkomende gevallen met de lerarenopleiding, bepaald en vormgegeven.*

¹ De leerlijn 4-18 spitst zich toe op een beperkt aantal concepten die voldoen aan de volgende vier criteria:

1. De concepten representeren gezamenlijk de breedte van de opleiding.
2. De concepten kunnen verbonden worden met recente ontwikkelingen in het vak, didactiek of pedagogiek.
3. De concepten maken het mogelijk deze kennis voor leerlingen en studenten te structureren.
4. De concepten zijn leerbaar voor de desbetreffende groepen leerlingen en studenten.

Profileringsruimte

Het kader van de kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast, maar biedt ook de individuele instelling voldoende ruimte voor een eigen profilering. Een kennisbasis is niet gekoppeld aan een didactisch concept en legt voor de individuele instelling of opleidingsroute wat betreft de programma-opbouw en studielast van de afzonderlijke onderdelen niets vast. De instelling is zelf verantwoordelijk voor de implementatie van de kennisbasis. Zij stelt een onderwijs- en toetsprogramma vast dat volledig recht doet aan de kennisbasis én in overeenstemming is met het eigen didactisch concept en profilering van de instelling.

Colofon

Den Haag, september 2017

Uitgave

1Ovoordeleraar, Vereniging Hogescholen

Eindredactie en vormgeving

Elan, Rijswijk

www.1Ovoordeleraar.nl

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteurs, redactie en uitgever geen aansprakelijkheid voor de gevolgen daarvan.